

Η ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

(ή γιατί δεν αποταμιεύουμε;)

Σαράντης Καλυβίτης

Μαργαρίτα Κατσίμη

Θωμάς Μούτος

Η μελέτη πραγματοποιήθηκε με την χορηγία της

ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ

Τα μακροοικονομικά στοιχεία της αποταμίευσης

- Η Ελλάδα έχει τη χαμηλότερη εθνική αποταμίευση ως ποσοστό του ΑΕΠ από όλες τις χώρες της Ευρωζώνης, καθώς και από όλες τις ανεπτυγμένες χώρες.
- Η διαφορά στα ποσοστά εθνικής αποταμίευσης μεταξύ της Ευρωζώνης και της Ελλάδας διευρύνθηκε, κάτι που οφείλεται στη μεγάλη πτώση του ποσοστού αποταμίευσης του ιδιωτικού τομέα, ενώ η αποταμίευση του δημοσίου τομέα αυξήθηκε μετά το 2010.
- Το ποσοστό αποταμίευσης των νοικοκυριών στην Ελλάδα είναι σημαντικά χαμηλότερο από τα αντίστοιχα της Ισπανίας, της Πορτογαλίας και της Ιταλίας, καθώς επίσης και της Ευρωζώνης.
- Οι διαγενεακές μεταβιβάσεις πλούτου, και ιδιαίτερα οι γονικές παροχές, είναι πολύ πιο διαδεδομένες στην Ελλάδα σε σχέση με τις άλλες χώρες, με αρνητικές συνέπειες στην αποταμίευση.
- Η διόρθωση του εξαιρετικά υψηλού ποσοστού αναπλήρωσης του εισοδήματος που παρέιχε το συνταξιοδοτικό σύστημα στην Ελλάδα μετά το 2010 αναμένεται να επηρεάσει θετικά την αποταμίευση των νοικοκυριών.
- Το πολύ μεγάλο ποσοστό αυτοαπασχόλησης στην ελληνική οικονομία συνδέεται αρνητικά με την αποταμίευση.
- Στο βαθμό που η φοροδιαφυγή είναι πιο εκτεταμένη μεταξύ των αυτοαπασχολούμενων, επηρεάζονται επίσης αρνητικά τα δημόσια έσοδα και η δημόσια αποταμίευση.
- Η τεράστια επιβάρυνση των νοικοκυριών με δαπάνες στέγασης σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ευρωζώνης καθιστά εξαιρετικά δύσκολη την αποταμίευση.

Η αποταμίευση των νοικοκυριών

- Από την ανάλυση των μικροοικονομικών δεδομένων της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών του 2019 προκύπτει ότι:
  - Η μέση ετήσια αποταμίευση για το σύνολο του δείγματος ανέρχεται στα 1076 ευρώ, ενώ είναι αρνητική για τα νοικοκυριά με δύο ενήλικες και παιδιά (-2159 ευρώ).
  - Η μέση ετήσια αποταμίευση των συνταξιούχων ανέρχεται σε 2248 ευρώ, των εργαζομένων σε 410 ευρώ, των μισθωτών σε 542 ευρώ και των αυτοαπασχολούμενων σε 63 ευρώ.
  - Το 40% της συνολικής αποταμίευσης προέρχεται από το 1% των νοικοκυριών με τα υψηλότερα εισοδήματα.
  - Οι αυτοαπασχολούμενοι έχουν το μικρότερο και σχεδόν μηδενικό ποσοστό αποταμίευσης σε σχέση με το διαθέσιμο εισόδημα τους, ενώ οι συνταξιούχοι είναι η κατηγορία με το μεγαλύτερο ποσοστό αποταμίευσης.
  - Στο σύνολο του δείγματος το ποσοστό αποταμίευσης είναι 5.3%, ενώ είναι μόλις 1.6% για τους εργαζόμενους.
  - Τα ποσοστά αποταμίευσης διαφέρουν σημαντικά ανά κλίμακα εισοδήματος και είναι αρνητικά για τέσσερα στα δέκα νοικοκυριά του δείγματος.
  - Οι δαπάνες για υγεία και εκπαίδευση σχετίζονται αρνητικά με την αποταμίευση.
  - Τα νοικοκυριά που δηλώνουν δαπάνες σε τυχερά παίγνια έχουν σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό αποταμίευσης.

Προτάσεις πολιτικής για αύξηση της αποταμίευσης

- Δημοσιονομικά ουδέτερες φορολογικές παρεμβάσεις όπως αύξηση του φορολογικού συντελεστή στις γονικές παροχές ή/και μείωση του αφορολόγητου ορίου, ιδιαίτερα για μεταβιβάσεις που αφορούν νεότερες ηλικίες, σε συνδυασμό με μείωση της φορολογίας του εισοδήματος από αποταμίευση.
- Δημόσιες ή/και ιδιωτικές πρωτοβουλίες που στοχεύουν στη βελτίωση του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού μέσω της παροχής πληροφόρησης και εκπαίδευσης σχετικά με την αποταμίευση, με ιδιαίτερη στόχευση στις νεότερες ηλικίες και στα άτομα με χαμηλά εισοδήματα.
- Δημόσιες παρεμβάσεις που παρακινούν τους εργοδότες να προ-εγγράφουν αυτόματα τους εργαζόμενους σε πρόσθετα συνταξιοδοτικά προγράμματα ή να μεταφέρουν ένα προκαθορισμένο μέρος του μισθού τους, εφόσον οι εργαζόμενοι δεν εκφράσουν αντίρρηση, σε αποταμιευτικούς λογαριασμούς.